

Första namnets läsning **aotuitr** är en möjlig beteckning för **antuetr** Sundby, Spånga sn, Uppl., enl. min undersökning 1902 (B. 148, L. 376, D. II, 31 **antuitr**), uttal troligen *Andvætr*, jfr *Andvit* vandal. och östgot. (Schönfeld, *Wb. d. altgerm. Personen- u. Völkernam.* s. 20), fvn. *Qndóttr*.¹

Till ack. **aisi**, vars läsning är fullt säker, finnes intet motsvarande namn uppvisat, om icke fsv. *Æser* Lundgren. Sannolikt är det dock felristning för det ej ovanliga namnet *Est* vars ack. på uppländska runstenar förekommer c. 10 gg., t. ex. **aist** B. 328, L. 17, D. II, 230, Brate år 1914 Skråmstad, Haga sn, **est** D. I, 89, O. v. Friesen, Norby Vårfrukyrka sn (B. 644 **ist**, L. 717).

Det berömmade uttrycket om den avlidne **prutar : piakn** : förekommer på tre andra runstenar, nämligen Sö. 112 Kolunda, 151 Lövsund, 170 Nälberga. Första leden är fsv. gen. av fvn. *þrótttr* »kraft, styrka», jfr i skaldespråket: *þróttar orð* »animose dicta», *þróttarhvass* »acer et fortis» (Wisén), O. v. Friesen översätter det därför hos S. Lindqvist s. 132 lämpligen med »en kraftkarl».

Översättningen är alltså troligen följande: Andvæt reste sten (denna) efter Est, sin fader, en kraftkarl.

91. Tidö, Hammarby sn, Östra Rekarne hd.

Pl. 8: B. 756.

Litteratur: B. 756; L. 978.

Runstenens plats angives i B. 756 vara »Tidö Gärde», stenen är nu försvunnen.

Efter måtten i B. 759 har runstenen varit c:a 3,20 m hög, 90 cm bred vid foten, 55 cm på smalaste stället mitt på stenen och 1,11 m tangerande översta slingan i toppen. Ämnet har säkerligen varit gråsten.

Inskriften var enligt B. 756:

ikulfr : auk : uasati : raistu : stain : pansi · aftir : buka : ali : sikstin : þup hialbi · salu : þira :

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65

þup är med säkerhet felläsning för **kup**, måhända ock **ali** för **ala**, om icke ristaren efter ack. **buka** av fsv. *Bugge* övergått till att bruka nom. fsv. *Alli*.

Namnet **uasati** måste hava uttalats *Væ-sæti*, som synes vara uttalet i Götaland, jfr Lundgren *Væste*, *Væ-mund* och Rök III, 266, varemot i Svealand *Vi-sæte*, varom den trogna ljudbeteckningen **uiseti** B. 67, L. 460, Brate år 1904, Lindö (D. II, 96 **uisiti**) vittnar. Förhållandet mellan de avlidne och dem, som rest stenen, angives icke uti inskriften, vilket kanske tyder på, att det icke varit släktskap utan kamratskap av ett eller annat slag, vadan en av dem väl kan hava varit från Götaland.

Översättning: Ingulv och Väsäte reste denna sten efter Bugge, Alle, Sigsten. Gud hjälpe deras själ!

92. Husby kyrkogård, Östra Rekarne hd.

Pl. 44. Pl. 8: B. 755.

Litteratur: B. 755; L. 976; D 8vo 88; S. Lindqvist, ATS 22: L. s. 47, 91.

Peringskiöld, som år 1686 avtecknade stenen, meddelar, att den blivit »nyligen inmurat med slingorna neråt, sedan han i kyrkegården för några år sedan i en graf igen-

¹ A. Noreen, *Namn och bygd* 1913 s. 146 tolkar ristningen som **And-wend* eller **And-wind* av urn. **Anda-wandur*, men denna uppfattning synes mig stranda dels på den av Noreen själv gjorda invändningen, att trots de många fallen av skrivningen **antuit(r)** ingen variantskrivning **antuint(r)* ännu anträffats, dels på att den gen. **antuita** L. 235, som Noreen anför till dess stöd, av D. I, 228 rättats till **antyits**. Namnets härledning synes vara riktigt funnen av Wrede, *Sprache der Wandalen* s. 62, se Bugge, *Runverser*, s. 401.

funnen blef». Dybeck fann den sålunda inmurad i ett av kyrkans södra fönster, att baksidan samt den kant, varå inskriften är, låg i dagen, och lät uttaga stenen, varigenom rätsidans ornamentik kom till synes, och resa den på kyrkogården.

Ämnet är »av rödaktigt hårt gry», höjden 1,64 m, bredden vid foten 66 cm, vid toppen över knorren 52 cm. Den runristade v. kanten är 15 cm bred över 5 b, där den är bevarad i hela sin bredd. Av inskriften äro få runor bevarade i två rader på var sin sida om en rak linje i toppen av vänstra kanten, på vilken därnadanför inskriften blivit avhackad. Även baksidan synes hava blivit tillhuggen. Stenens rätsida är betäckt av ornament i relief. S. Lindqvist s. 47 påpekar, att ornamentiken anpassats efter stenens naturliga, snedvinkliga form och anser stenen som ett i sig självt fullständigt monument, möjligen vid en grav, ej en del av en gravkista.

Det första bevarade av inskriften är den avlidnes namn ack. sing. mask. **rysu**, vari **y** säkert har prick och en pricklik fördjupning även finnes i **u**, av **ry** finns blott övre hälften. Av det följande ordet »broder» äro **br** fullständiga och en stav av den tredje runan, som sannolikt varit **u**, om den än tyckes vara **† e**. På vilkendera sidan av strecket runorna [**pur**] funnits, är oklart, på andra sidan följa uppifrån nedåt: **· sin · ha-**, vilket **ha-** utgör början av **ha(n)** och en utsago om den avlidne, som troligen upptagit vänstra kantens vänstra sida.

Inskriften är alltså följande:

— **rysu bre** — **sin · ha**
5 10

Om ack. **rysu** påminner nom. sing. mask. **rysia** Sö. 183 Viggeby och det utgör därför sannolikt felristning för **rysiu**. Namnet **rysia** kan svårligen vara annat än fiskredskapet, nsv. *ryssja*, brukat som öknamn åt någon avliden släkting, efter vilken en av bröderna i Sö. 183 Viggeby uppkallats. Möjligen kan man därför tänka på en annan förklaring, som emellertid förefaller mig mindre trolig än antagandet av felristning. T. Reuse förutsätter lång rotvokal (mht. *riuse*, fht. *rūsa*, *rūssa*), vilken skulle motsvaras av fsv. **rjysa*. Det kunde tänkas, att i fsv. bildningarna med kort och lång rotvokal båda förekomme och brukades om varandra och att **rjysa* kommit att användas Sö. 92 och *rysia* Sö. 183, båda dock troligen om samma person, då namnet är så sällsynt.

Anm. Dybeck, *Runa fol.* II, s. 40, D 8vo 6L—62, s. 13, not 4 meddelar efter uppgift till prof. E. M. Fant å Uppsala univ. bibl., att en runsten »fanns i medlet af 1700-talet i Husbys kyrkogård, hvilken sten krossades» 1787, då kyrkan istandsattes.

93. Berga, Husby sn, Östra Rekarne hd.

Pl. 45.

Litteratur: D 8vo 61—62; Dybeck, *Runa fol.* II, s. 41, pl. 30, fig. 20; Bugge, *Runverser*, s. 331.

Dybeck angiver stenarnas läge sålunda: »Invid ett af byns uthus, stående jämte flera, där höjden icke långt från ån upphör, äro inom en tämligen behållen stenkrets af omkring fyra alnars (2,38 m) tvärmått tvänne stenar med ristningar, som omisskänligt äro urgamla. Båda äro af gråsten, den större tre alnar (1,78 m) och den mindre dryga två alnar (1,19 m) hög.» De båda stenarna äro resta jämte varandra på en kulle mellan Berga statkarlsbyggning och järnvägen, den runristade östligast närmast järnvägen. Den större är 1,60 m hög, 43 cm bred vid foten och 15 cm i toppen; slingans bredd är 10—12 cm. Den mindre är 1,52 m hög, 48 cm bred vid foten, 19 cm i toppen.

Läst, som den är ristad, är den större stenens runinskrift obegriplig men torde börja nedtill t. v. med 1—7 **· narrrir :**, av vilka 4 är säkert **r**, icke **u**. Det är svårt att avgöra, om 6 **i** är runa eller ornament, men riktigast synes att fatta mynden som runa. Gruppen 8—15 **· lefauin :** och 16—22 **isrnmik :** äro tydliga, efter 23 **a** är toppens inskrift borta.